

Vård- och omsorgsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till äldrenämnden

Datum:
2021-08-12

Diarienummer:
ALN-2021-00414

Handläggare:
Patrik Hesselius, Rikard Sörell

Översyn av boendeformer inom äldreomsorgen

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar

1. **att** uppdra till vård- och omsorgsförvaltningen att i samverkan med kommunledningskontoret utreda hur kommunens rådighet över etableringen av särskilda boenden kan stärkas och hur det växande ekonomiska underskottet till följd av tomma platser i äldreomsorgen ska hanteras,
2. **att** utredningen ska ha som utgångspunkt att värna individens rätt att välja boende och en mångfald bland särskilda boenden,
3. **att** utredningen ska belysa för- och nackdelar utifrån ett ekonomiskt-, kvalitets-, valfrihets- och planeringsperspektiv avseende boenden i egen regi och de som är upphandlade i enlighet med lagen om valfrietssystem (LOV) och lagen om offentlig upphandling (LOU),
4. **att** utredningen även ska studera hur en mellanboendeform, t.ex. trygghetsboende, kan möta individernas efterfrågan och komplettera omsorgserbudandet till de äldre invånarna och hur sådana boendeformer påverkar efterfrågan på särskilt boende,
5. **att** kommunstyrelsens arbetsutskott tillsammans med partiernas gruppleadare i äldrenämnden är styrgrupp för utredningen, samt
6. **att** utredningen återrapporteras till äldrenämnden.

Ärendet

Mot bakgrund av den, under de senaste åren, ökade överkapaciteten av platser inom särskilt boende för äldre, föreslås kommunledningskontoret och vård- och omsorgsförvaltningen få uppdraget att utreda hur kommunens rådighet över etableringen av särskilda boenden kan stärkas och hur det växande ekonomiska underskottet till följd av tomma platser i äldreomsorgen ska hanteras. Utredningen ska ha som utgångspunkt att värna individens rätt att välja boende och en mångfald bland särskilda boenden. Kommunstyrelsens arbetsutskott tillsammans med partiernas gruppleddare i äldrenämnden föreslås att utses till styrgrupp för utredningen.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret och vård- och omsorgsförvaltningen.

Föredragning

Under de senaste åren har antalet platser inom särskilt boende för äldre i Uppsala kommun ökat medan det finns en stegvist minskad trend i efterfrågan. Per juli 2021 fanns cirka 220 tomma platser i särskilt boende, varav hälften i kommunens egen regi. Utöver dessa finns drygt 100 platser i extern regi som står klara men ännu inte öppnat. Denna situation drabbar kommunen och de privata utförarna ekonomiskt.

Enligt Socialstyrelsens statistik har det under en lång tid pågått en förskjutning inom äldreomsorgen i Sverige, där mer och mer vård och omsorg ges i ordinärt boende medan färre bor på särskilt boende. Skälen är flera. Dels ett generellt bättre hälsotillstånd även i högre ålder, dels en utbyggd vård och omsorg i ordinärt boende och slutligen även ekonomin, då det för äldre som inte har väldigt omfattande behov av omsorg är mindre resurskrävande med omvårdnad i ordinärt boende. Denna trend kan observeras även i Uppsala kommun. Det finns en vilja hos invånarna att kunna välja sin egen boendeform och att omsorg vid behov kan ges i bostaden.

Denna generella trend reflekteras i den överkapacitet som nu finns inom särskilt boende i Uppsala kommun. Signaler om en sådan överkapacitet har syns redan innan pandemin 2020/21, och är alltså inte primärt beroende av Covid-19. Denna överkapacitet har dock ökat något under pandemin. Det finns en beteendeförändring bland invånarna, där efterfrågan på särskilt boende har förändrats. Det finns även tydliga signaler om att man efterfrågar en boendeform mellan ordinärt boende och särskilt boende, exempelvis trygghetsboende.

Mot bakgrund av detta föreslås kommunledningskontoret och vård- och omsorgsförvaltningen få uppdraget att utreda hur kommunens rådighet över etableringen av särskilda boenden kan stärkas och hur det växande ekonomiska underskottet till följd av tomma platser i äldreomsorgen ska hanteras.

Utredningen föreslås särskilt titta på hur Uppsala kommun kan värna individens rätt att välja boende samt en mångfald bland särskilda boenden. Vidare föreslås utredningen belysa för- och nackdelar utifrån ett ekonomiskt-, kvalitets-, valfrihets- och planeringsperspektiv avseende boenden i egen regi och de som är upphandlade i enlighet med lagen om valfrihetssystem (LOV) och lagen om offentlig upphandling (LOU).

Mot bakgrund av den växande efterfrågan av en mellanboendeform föreslås utredningen även studera hur en sådan boendeform, t.ex. trygghetsboende, kan möta

individernas efterfrågan och komplettera omsorgserbjudandet till de äldre invånarna och hur sådana boendeformer påverkar efterfrågan på särskilt boende.

Utredningen föreslås utföras av kommunledningskontoret och vård- och omsorgsförvaltningen. För att säkerställa en bred politisk insyn och stegvisa politiska ställningstaganden föreslås kommunstyrelsens arbetsutskott tillsammans med partiernas gruppleddare i äldrenämnden utgöra styrgrupp för utredningen. Utredningen ska därefter återrapporteras till kommunstyrelsen senast i december 2021.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningen föreslås genomföras inom befintlig budgetram för kommunstyrelsen och äldrenämnden.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 12 augusti 2021

Vård- och omsorgsförvaltningen

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Lenita Granlund
Vård- och omsorgsdirektör